

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Otium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

illum & tu pete veniam, abs te nolo mentiaris, nolo dicas, da mihi veniam: qui te non
non peccasse in fratrem tuum. Quid enim prodest tibi, cum tu tuus fueris accusator, qui
expetis tibi ignosci ab eo quem non lesisti, aut in quo non peccasti? Debet inter
alij pacifici, qui illum obiurgent, ut a te prius veniam petat: tu tantum paratus es lo-
sere: prior paratus esto ex toto corde dimittere. Si paratus es dimittere iam dimittis,
habet adhuc quod ores. Ora pro illo, ut petat a te veniam, quam scis ei nocere si non petat.
Dic Domino in oratione tua. Domine scis me non peccasse in illum fratrem meum, sed
illum potius peccasse in me: si veniam non petat a me. Ego bono animo peto, ut igno-
scas es.

V I D E. V. Amor sui. Blasphemia. Consuetudo prava. Discordia. Immor-
tificatio passionum. Impatientia in aduersis. Ingratitudo. Ira. Maledictio.
Murmuratio. Superbia. Vindicatio iniuria.

O T I V M.

Remedia contra Otium.

Prou. 11. 11.
Prou. 18. 19.
Eccli. 31. 29.
Ezec. 16. 49.
Matth. 7. 19.

Matth. 20. 6.
Luc. 13. 7.

Gen. 2. 15.
Iob. 5. 7.
Eccli. 7. 16.
1. Cor. 3. 8.
1. Theff. 4. 11.
2. Theff. 3. 10.

Eccli. 4. 23.
Eccli. 14. 14.
Eccli. 25. 21.
Eph. 5. 4.

Aa. in cap.
116.

I. REMED. Considera quid diuina scriptura asserat de otio. Primo
enim reprehendit illud, declaratque multorum malorum sic cau-
sam, ut in Prouerbijs Salomonis. *Qui seclatur otium, inquit, stultissimus est.*
Et. *Qui seclatur otium replebitur egestate.* Et in Ecclesiastico, *Multam malitiam
docuit otiositas.* Et apud Ezechielem, *Hac fuit iniquitas Sodoma sororis tuae, su-
perbia, saturitas panis, & abundantia, & otium ipsius & filiarum eius.* Et apud
Matthaeum, *Omnis arbor quae non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mi-
retur.* Et. *Quid hic statis tota die otiosi?* Et apud Lucam, *Succide illam, id est arborem
fici, in qua fructus nullus inuentus erat, ut quid etiam terram occupat?* Et
commendat laborem, ut homini congruentem. *Tulit enim Deus, ut esset in
Genesi, Dominus Deus hominem & posuit eum in paradysum voluptatis, ut opera-
retur, & custodiret illum.* Et Iob ait. *Homo nascitur ad laborem, & auis ad uole-
tum.* Et Ecclesiasticus. *Non oderis laboriosa opera, & rusticationem creatam ab al-
tissimo.* Et Paulus. *Vnus quisque propriam mercedem accipiet secundum suum labo-
rem.* Et. *Rogamus vos fratres ut opere mini manibus vestris sicut praecepimus vobis.* Et
Quoniam si quis non vult operari nec manducet. 3. monet, ut tempus bene impen-
damus, ut in Ecclesiastico. *Fili, conferua tempus & deuita a malo.* Et. *non de fru-
deris a die bono, & particula boni doni non te praterat.* Et. *Nemini Deus dedit spacium
peccandi.* Et in Apostolo. *Videte fratres quomodo caute ambuletis, non quasi insi-
pientes, sed ut sapientes redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.*

II. REMED. Considera sententias SS. Patrum, BASILIVS in verba
Isaiae. *Ieiunium, otium, & Neomenias vestras odit anima mea.* Inter ea quae odit, in-
quit, praesequitur Dominus, *vanum hoc est, segne & iners otium, nimirum in cessatio ab*
hi.

bis, quae nos ex officio attingit facere. Et mox subdit. *Quomodo enim non odio profes-*
quendum otium, quod formica & apis peiorem efficit hominem, qui utique initio condi-
tionis suae positus in paradiso est, ut operaretur & custodiret eum. Primum igitur &
maximè proprium humanae conditioni studium est, ut operetur, ita ut iners otium sit
 Chry. hom. 16
 s ROMVS in epistolam ad Ephesios. Otium malitiae pars est, imò verò non pars
 sed causa & mala radix. Omnem quippe malitiam docuit otium; itaque cauendum, ne
 stulte quaestiones istas indagemus, ne mpe quem sit habiturus locum, qui nihil boni fecit,
 Nihil enim boni facere, hoc ipsum est malum facere. Dicas enim velim, si famulum ha-
 beres, qui & sine furaretur, nec conuiliaretur, nec contradiceret, imò nec inebriaretur,
 nec reliquorum malorum quicquam designaret, sederet tamen perpetuo otiosus, nec aliqd eo-
 rum quae seruus hero suo praestare debet, faceret, non flagellares illū ut peruersum? AM- Amb. lib. 1. c. 6
 BROSIVS de Cain & Abel. Apud ignauios nulla sunt insignia virtutis: apud Sa-
 pientes prima habentur. Studia enim virtutis quaedam instrumenta sunt. Itaq; sicut bel-
 lator sine armis esse non potest, ita nec sine exercitatione virtus. Vnde & Dominus in
 Euangelio ait. *A diebus Ioannis Baptista regnum caelorum cogitur & cogentes diri-*
 piunt illud. Et alibi. *Quae sita regnum Dei, & ecce omnia praesto sunt vobis, non dor-*
 mientibus, neque otiantibus, sed vigilantibus & laborantibus pollicentur praemia, &
 labori merces parata est: qui licet non suavis ad gratiam, tamen fructuosus ad pra-
 mium est. Et infra. *Nulla enim sine labore virtus, quia labor processus virtutis est.* Id. l. 2. c. 2.
 Hier. ep. 4
 HIERONYMVS. ad Rusticum monachum. Facito aliquid operis ut te semper
 diabolus inueniat occupatum. Si Apostoli habentes potestatem de Euangelio vivere,
 laborabant manibus suis, ne quem grauarent, & alios turbabant refrigeria, quorum
 pro spiritualibus debeant metere carnalia, cur tu in usus tuos cessura non praepares?
 Et paulo post. *Texantur lina capiendis piscibus: scribantur libri, ut & manus ope-*
 retur cibum, & animus lectione saturaretur. In desideris est omnis otiosus. Aug. ep. 81
 ad Abbatem insulae Caprariae. Si quam operam vestra mater Ecclesia desidera-
 uerit, nec elatione audida suscipiatis, nec blandiente fiducia respiciatis, sed miri corde ob-
 temperetis Deo, cum mansuetudine portantes eum, qui vos regit, qui dirigit miles in iu-
 dicio, qui docet mansuetos vias suas. Nec vestrum otium necessitatibus Ecclesiae pra-
 ponatis, cui parturienti si nulli boni ministrare vellent, quomodo nasceremini non inue-
 niretis. Sicut autem inter ignem & aquam tenenda est vita, ut nec exuratur homo,
 nec demergatur: sic inter apicem superbiae, & voraginem desidia iter nostrum tem-
 perare debemus, sicut scriptum est. *Non declinantes neque ad dexteram, neque ad sini-*
 stram, &c. Sic ergo delectissimi diligite otium ut vos ab omni terrena delectatione re-
 frenetis. Et in libris de ciuitate Dei. *Quid est, quod cum labore meminimus, sine la-*
 Aug. l. 22. c. 22.
 bore obliuiscimur, cum labore discimus, sine labore nescimus: cum labore strenui, sine
 labore inertes simus? Nonne hinc apparet, inquit velut pondere suo procliuus & prona
 sit vitiosa natura, & quanta ope, ut hinc liberetur, indigeat? Desidia, segnitates,
 pigritia, negligentia, vitia sunt utique, quibus labor fugitur, cum labor ipse etiam

Cass. lib. 10. c. 6.

qui est vitis, pœna fit. CASSIANVS in institutionibus monasticis. Mens otij (monach) nihil aliud cogitare nouit, quam de escis ac vent re, donec inuenta quanda sodalitate cutusquam vri, vel femina a quali tempore torpentis, rebus eorum ac necessitatibus inuoluatur, & ita paulatim reddatur noxijs occupationibus trretitus, vt tanquam serpentinis spiris obstrictus nunquam deinceps ad perfectionem professionis antiqua se valeat enodare. BERN. de Consideratione ad Eugenium Papam. Si reffe S p'ens hortatur sapientiam scribi in otio, cauendum est in otio, otium est. Eugiena proinde otifscas, mater nugarum, nouerca virtutum. Inter seculares nuga nuga sunt in ore sacerdotis blosphemia. Interdum tamen si incidunt, ferende fortassis, referende nunquam SENECA ad Lucilium. Otium sine litteris mors est, & viui hominis sepultura.

Iob, 5. 7.

III. REMED. Considera quam turpe sit hominem, alioquin ad laborem natum, teste Iob, aspirare ad otium, cum nihil in mundo otio uicet, ne Deus quidem totius mundi opifex. Pater meus vsque modo operatur inquit apud B. Ioannem Christus, & ego operor. Angeli omnes, teste Apostolo in epistola ad Hebræos, sunt administratorij spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hereditatem captunt salutis. Cœlestes orbis nulla quiete interposita continenter agitantur. Ecce enim sol, vt est apud Augustinum in sermomb. ad fratres in eremo, cursum anni perficit, Luna etiam mensibus & vicissitudinibus discurret, & ceteræ stella. Omnia enim sibi deputata officia sine quiete exercet. Nūquid etiam animalia bruta ad suæ naturæ industriam otium fugiūt? nunquid etiam laborant, vt conferrentur in esse? Nunquid in suis necessitatibus desicere & p'gressum uideamus? Absit. Omnia enim sub obedientia sunt, omnia agunt, quod agere debent. Quæ ergo dementia est, vt solus homo de ignauo otio agendo cogitet.

Ioan. 5. 18.

Heb. 1. 14.

Serm. 16.

Basil. c. 5.

Gen. 2. 15.

Neque enim eo consilio, inquit, S. BASILIUS in constitutionibus monasticis Dominus hominem finxit, vt segnis ac languens desideret, sed contra potius, vt esset, qui se in laboribus honestis exerceret: quando quidem & primo Adæ in paradiso precepit vt laboraret, & paradysum ipsum custodiret: & tum deinde postquam ex illo eiecitus exulauit, sententiam tulit, vt pane suo in sudore vultus sui vesceretur. Quod autem quæ Adæ dicta tum fuerint, ea omnibus etiam dicta sint, qui ab eo sunt oriundi, ex hoc liquidò perspicitur potest. quod cum illum tantummodo tum nominatim Deus morte multasset, quando dixit, Terra es, & in terram reuerteris: nihilominus tamen omnes, quotquot ab eo originem duxere e. usdem similiter vna cum eo calamitatis participes extiteret. Quamobrem conuenit vnumquemq; neque naturæ ordinem, neque prescriptos ab natura opifice limites transilire, potiusq; in his continere se, & corpus in actione aliqua occupatum tenere: illudq; providere, ne ipsum dum grauius, quam par est, premit, opprimat. Et S. AMB. in Lucam. Neque enim otiosè dictum est homini, quod nulli aliorum animantium. In sudore vultus tui manducabis panem tuum. His enim animalibus, quæ natura irrationalia sunt, iussu Dei terra pabulū ministrare precepta est. Soli autē homini, vt rationale quod accipit, exerceat, vti: & cur sus in labore prescribitur.

Amb. in Lucam.

Gen. 3. 19.

Qui

Qui enim non est contentus animalium pabulo ceterorum, cui non satis est lignum fructiferum commune omnibus ad escam datum, sed delicias sibi variarum exquirat epularum, delicias sibi transmarinis arcessit à terris, delicias verris è fluctibus, recusare non debet, qui labore victum requirit breuem, si laborem pro vita habeat æterna.

IV. R E M E D. Considera otium patefieri ianuam diabolo & omnibus vitis. Otium enim, ut vulgo dicitur, est pulvinar diaboli. Aliquid operis factum, supra monuit B. HIER. monasticus cupidum, ut se per te diabolus inueniat occupatum. Et IOAN. CASSIANVS lib. 10. institutionum monasticarum

Hæc, inquit, apud Egyptum ab antiquis Patribus sancita est sententia, operantem monachum demonio vitio pulsari: otiosum vero innumeris spiritibus deuastari. Otium

autem maleficij esse principium nemo est qui ignoret, scribit B. BASILIVS in hexameron. Imo teste Spiritu sancto magister & doctor est ipsius malitiæ. Multam malitiam, inquit, docuit otiositas. Neque enim leuiora tantum delicta,

sed etiam grauissima & nefaria crimina in otii ludo discuntur, quæ nomine multa malitiæ hic intelliguntur. Hinc B. CHRYSOST. in Math. scribens. Valde, inquit, desidero vos bonis operibus esse occupatos: omnium enim vitiorum quasi magistra quæ iam atque origo est otiositas. Et AVE. loco supra allegato. Per hanc accendimur frequenter ad luxuriam, per hanc animamur ad superbiam,

per hanc ducimur ad mundi gloriam, per hanc tentamur delicatè pasci, per hanc suffocamur preciosè vestiti, per hanc ad superfluum dormitionem trahimur, per hanc ad verba secularia ducimur. Nunquam quis ciuis colorum erit, si otiositatem amauerit. Atque

hæc causa est, cur B. AMBR. in expositione psalmi 118. non dubitet, tempus belli & persecutionis, temporis pacis, quo etiam viget, antepone.

Cuo enim fides, inquit, in exercitata languescit, & crebris otiosa tentatur incommodis. Remissas excubias callidus infidator irrumpt: assuetum bello virum externa

fraus instruit, & gloriosa prouehit palma victoria. Pax ergo fideli corruptela materia est. Quam palchre nobis persecutionis processere tempora? Intentus sicut medicus erat

intima ad Deum mentis affectus, illi adhaerebat, nec vllas cogitationes obstrepentes sibi praeantis animus sentiebat, totis visceribus fundebatur oratio, & quidem miscebatur

sermo cum Domino: quotidiana meditatio habebat iam contemptum periculi, & vsu calcande mortis receperat, quod amisimus exercitum. Tentant otia, quos bella non fregerant. Periculosa igitur & pacis otia. In pace plures persecutiones esse ceperunt. Nul-

lus erat tempore persecutionis adulator: non vacabat animo, corporis delectatione dissolui, & huiusmodi, quæ secundis rebus excitari solent, admittere passiones. Eadem de

causa HIER. non semel otium appellauit rubiginem sapientiæ & ingenii; ut enim tempore pacis videmus arma bellica, splendore suo destitui, & ru-

bigine obduci, sic in otio animus noster exercitatione virtutum destitutus quasi torpescit & rubiginem contrahit, ac situm spiritualem.

V. R E M E D. Considera exempla eorum qui propter otium in grauissima crimina lapsi sunt. Nam si religionem spectes, quid grauius idolo-

latria,

Hier. ep. 4.
Cass. 25.

Basil. hom. 7.
Eccli. 33. 29.

Chry. hom. 36.

Aug. serm. 16.

Amb. serm. 13.

Hier. in c. 10.
Eccl. & ep. ad
Innoc.

Exo. 32. 6.

latria, adhuc otium filios Israel pellexit, vt Moyses in monte cum Deo agente aureum vitulum impiè adorarent. *Sedit populus, inquit scriptura, manducare & bibere, & surrexerunt ludere.* Si vero temperantiam, quid scelerius eo libidinis genere, ob quam Sodoma & Gomorrha aliaque vrbes cœlesti fulmine absumptæ sunt, cuius causam Ezechiel Propheta saturitati panis & otio ipsarum, & filiarum tribuit. *Quem tædæ orare vel psallere, inquit AVEVSTINVS, ad fratres in eremo, laborare manibus non differat, cogitates, quod quamdiu David exercitauit se in militia, non insultauit ei luxuria, sed postquam in domo otiosus remansit laborauit adulterio, & homicidium commisit Samson, dum cum Philistæis pugnauit, non potuit capi ab hostibus, sed postquam dormiuit in sinu feminae, & otiosè cum ea remansit, mox capitur, & cecatur ab hostibus. Salomondum occupatus esset in ædificatione templi, non sensu luxuriam, sed mox recedens ob opere persensit insultum luxuriæ, & deficiens, femina instigante, ad idola, adorauit in thalamo vitulum aureum. Vigilate ergo fratres mei, & nolite deficere: quia nec sanctiores Dauide, nec fortiores Samsonè, nec sapientiores Salomone vos esse cognoscite.*

Ezech. 16. 49.

Aug. serm. 16.

2. Reg. 11. 4.

Iud. 16. 21.

3. Reg. 11. 4.

Matth. 20. 8.

Matth. 16. 27.

1. Cor. 3. 8.

Apoc. vi. 12.

Ba^r orat. ad diu. 15.

Matth. 13. 8.

1. Cor. 9. 6.

Greg. 4. mon. 4. 42.

Rom. 3. 18.

1. Cor. 4. 17.

Luc. 6. 38.

Aug. tract. 3.

Psal. 16. 4.

VI. REMED. Considera in verbo diuino non otiosus, sed laborantibus promitti mercedem, vt liquet ex parabola conductorum ad vineam apud Matthæum, vbi Dominus vineæ ait. *Voca operarios, & redde illis mercedem.* Et apud eundem Christus. *Filius hominis venturus est in gloria Patris sui, cum Angelis suis & tunc reddet unicuique secundum operacius.* Et Paulus. *Vnicuique mercedem recipiet secundum suum laborem.* Et Ioannes. *Eccc veritas, & merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera sua.* Vnde B. BASILLIUS Opera ostende, & exige retributionem. Deinde promittitur maior merces secundum maiorem laborem, vt liquet ex parabola seminis apud eundem Matthæum; nam aliud tricesimum, aliud sexagesimum, aliud centesimum fructum profert. Et Paulus, ait. *Qui parce seminat, parce & metet, & qui seminat in benedictionibus, hoc est liberaliter, de benedictionibus & metet.* Vnde B. GREG. *Quia in hac vita nobis est discretio operum, erit in illa proculdubio discretio dignitatum: vt quo hic alius alium merito superat, illic alius alium retributione transcendat.* Denique in eodem verbo declaratur exiguos esse labores nostros, si cum excellentia mercedis vitæ æternæ conferantur. *Non sunt condigna possessiones huius temporis, ait Apostolus, ad futuram gloriam, que reuelabitur in nobis. Et. Id enim quod in presenti est momentaneum & leue tribulationis nostra supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis.* Imò Christus Dominus. *Mensuram bonam, & confertam, & coactam, & superfluentem dabunt in sinum vestrum.* Vnde B. AVE. scribens in epistolam B. Ioannis. *Quid mihi postea dabit, decet aliquis, qui in hoc seculo video me laborare inter tentationes, dicam Deo meo; Propter verba laborum tuorum custodiui vias duras. Ad quam ergo mercedem? Audi, & noli deficere. Si deficiebas in laboribus, promissa mercede fortis esto. Homo promissit, qui te potest fallere. Quanto fortior esse debes in agro Dni, quando promissit*

reit. at.

veritas, cui nec succedi potest, nec mori nec fallere potest, eum cui promissum est. Et quid est promissum? Aurum est, quod hic multum amant homines, an argentum? An possessiones ob quas homines fundunt aurum? An amana prædia, ampla domus, multa mancipia, animalia numerosa? Non est hæc merces quadam, ad quam nos hortatur, ut in labore duremus. Quid dicitur merces ista? vita æterna. Audistis & gavisus exclamastis. amate quod audistis, & liberamini à laboribus vestris in requiem vita æterna. Ecce quid promittit Deus? vitam æternam. Ecce quid minatur DEVS? Ignem æternum.

VII. R E M E D I V M. Da operam, ut non facile facias iacturam aliquam tempotis, quod etiam Ethnici maximi fecerunt. Pittaci enim vnus è septem sapientibus dictum est, *ἡ δὲ χρόνος*, nosce tempus, hoc est, oportune age omnia. Theophrastus apud Laetium. *Sumptus præciosissimi*

tempus nam elapsum nullo pretio recuperari potest. Democritus Mile-

sius, *preciosissimum impendium tempus.* SENECA ad Lucilium. Non tam benignum ac liberale natura nobis tempus dedit, ut aliquid ex illo vacet perdere. Et PLINIVS maior, cum aliquando nepotem suum cerneret ambulationi vacantem.

Poteras, inquit, has horas non perdere. Recte ergo Apostolus ad Galat. Bonum, ait, facientes, non desiciamus: tempore enim suo metemus non deficientes. Ergo dum tē-

pus habemus operemur bonum ad omnes. In quæ verba B. HIER. Tempus sementis tempus est præsens, & vita quam currimus. In hac licet nobis quod volumus sementi-

nare. Cum ista vita transierit, operandi tempus auferatur. Unde & saluator ait. Operamini, dum dies est, venit nox, quando iam nullus poterit operari. Et infra. Breue est vita istius curriculum. Hoc ipsum quod loquor, quod dico, quod scribo, quod emendo, quod relego, de tempore meo mihi aut crescit, aut deperit. TITVS filius Vespasiani, qui in

visionem Dominici sanguinis subuersis Hierosolymis Romam victor ingressus est, tante dicitur fuisse bonitatis, ut cum quadam nocte sero recordaretur in cæna, quod ni-

hil boni die illa fecisset dixerit amicis. Hodie diem perdidisti. Nos putamus non perire nobis horam, diem, momenta, tempus, & rates, cum otiosam, verbum loquimur, pro quo red-

dituri sumus rationem in die iudicii? Quod si hoc ille sine lege, sine Evangelio, sine Saluatoris & Apostolorum doctrina naturaliter & dixit & fecit, quid nos oportet facere?

Idem in epistolam ad Ephesios, dum exponit verba illa. Videte quomodo

cante ambuletis, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Qui sapiens est, inquit, & ideo caute ambulat, redimit tempus. Tempus autem redimit, quia dies mali sunt.

Quando in bono opere tempus consumimus, emimus illud & proprium facimus, quod malitia hominum venditum fuerat. Nemo autem vita huius quærens necessaria, & de

diuitiis & sollicitudinibus, quam Evangelium spinas nuncupat, potest sibi tempus redi-

mere. Redimentes autem tempus, quod in diebus malis est, quodammodo immutamus illud, & dies malos in bonos vertimus, & facimus illos non præsentis seculi, sed futuri.

Denique in caput primum Aggæi. Stoici, inquit, dixerunt omne tempus esse correctionis. Omne enim tempus, in quo non virtutibus deservimus, sed vitis, perit, & quasi non fuerit reputatur in nihilans.

Id. lib. 3. contra Eph. 5. 25.

March. 12. 29.

VIII. R E

Laert. l. i.

Sen. ep. 12.

Galat. 6. 9.
Hier. l. 3. comment.
Ioan. 9. 4.

Id. lib. 3. contra Eph. 5. 25.

March. 12. 29.

VIII. REMED. Prouide, vt ad cauendum otium, tempusq; redimen-
 dum ita te occupes actionibus & laboribus instituto tuo consentanea
 ne quod præcipuum est, negligas, nempe animæ salutem: id enim esse
 vitium vitio pellere & vnum diabolus pro alio admittere. Quæ in re ha-
 lucinantur, qui vt otium fugiant, dedunt se potationibus, luti-
 bus, ambu-
 lationibus, aliisque rebus ipso otio sæpe deterioribus, ista enim oblecta-
 menta grauib; nonnunquam tentationibus fomenta subministrant.
 Stultissimum verò est, in iis occupationibus vitam agitare, quæ ita tem-
 pus omne eripiant, vt cum ad exitum vitæ peruentum sit, minimam tem-
 poris partem nostram fuisse dicere possimus. Quid enim stultius, quam
 vt tum reperiamur serui fuisse hominum, & occupationum, de animæ
 verò salute, quæ imprimis quærenda erat, nullam curam habuisse? Est
 enim hoc genus occupationum suapte natura vel bonum esse possit, vel
 adiaphorum, vt sunt omnia studia literarum, nobis quidem certe hoc
 ipso bonum non est, quod nos ipsos nobis suffuratur. Hoc certe omnium
 actionum, vitæq; totius fundamentum esse debet, vt sobriè, piè & iuste se-
 cundum Apostolum hanc vitam instituamus in hoc seculo. Atque idcir-
 co sapienter monet A. V. G. dum locum Paulinum de tempore redimen-
 do ante citatum exponit, vt occupationibus, siue litterarû, siue negotia-
 tionum, siue litium, siue aliis quibuscunq; nos dedamus, tempus tamen
 aliquod eripiamus curandæ salutis nostræ, id enim esse apud Apostolum,
 redimere tempus. *Expectatis, inquit, à me forte scire quid est tempus redimere.
 Diciturus sum, quod pauci audiunt, pauci ferunt, pauci aggrediuntur, pauci agunt: ta-
 men dicam, quoniam ipsi pauci, qui me audieturi sunt inter malos viuunt. Redimere
 tempus hoc est. Quando aliquis tibi infert litem, perde aliquid, vt Deo vaces non litibus
 perde. Ergo ex eo, quod perdes, pretium est temporis. Certe quando pro tuis necessitatibus
 procedis ad publicum, das nummos, & emis tibi panem, aut vinum, aut oleum, aut ali-
 quam suppellectilem, das & accipis, aliquid amittis, & aliquid acquisis: hoc est emere.
 Nam si nihil amittas, & habeas quod non habeas, aut inueisti, aut donatum accipi-
 sti, aut hereditate acquisisti. Quando autem aliquid amittis, vt aliquid habeas, tuos
 emis: quod habes, emptum est: quod amittis pretium est. Quomodo ergo perdis nummos,
 vt emas tibi aliquid: sic perde nummos, vt emas tibi quietem. Ecce hoc est tempus re-
 dimere.*

Tit. 1. 16.

Aug. de verbis
Apost. serm. 16.
Eph. 5. 15.Cass. l. 10. 97.
& 17.
1. Thess. 4. 11.

IX. REMED. Considera exempla eorum qui otii hostes fuere. Pri-
 mus sit B. PAVLVS Apostolus, qui tum vt otium caueret, tum ne cui-
 quam offendiculo vel oneri esset etiam labore manuum victum parauit,
 & aliis vt idem facerent verbo exemploq; hortatus est, quemadmodum
 prolixè ex scripturis probat in libro de Spiritu acedix I O A N. C A S S I A-
 N V S. Sic enim in priore ad Thessalonicenses epistola loquitur. *Rogamus
 autem vos fratres, vt quieti sitis, & vt vestra negotia agatis, & operemini manibus
 vestris*

vestris sicut præcepimus vobis & ut honestè ambuletis ad eos qui foris sunt, & ut nullus aliquid desideretis. In posteriore verò sic. Denunciamus vobis fratres in nomine Domini nostri IESU Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, ipsi enim scitis, quoniam non inquieti fuimus inter vos neque gratis panem manducauimus ab aliquo, sed in labore & fatigatione nocte & die operantes, ne quem vestrum grauauerimus. Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam & cum essemus apud vos hoc denunciamus vobis, quoniam si quis non vult operari, nec manducet. Et in actis Apostolicis conuocatis Ecclesiæ præbyteris dixit. Aurum & argentum nullius concupisti, ipsi scitis, quoniam ad omnia, quæ mihi opus erant, & his qui mecum sunt ministrarunt manus istæ. SECUNDVS SIT B. HIER. qui quæ arte otium & libidinem vicerit ita scribit ad Rusticum monachum. DV M essem iuuenis, & solitudinis me deserta vallarent, incontinens vitiorum, ardoremque nature ferre non poteram, quem cum crebris ieiuniis frangerem, mens tamen cogitationibus aestuabat. Ad quam edomandam cuiusdam fratri, qui ex Hebræis crediderat, me in disciplinam dedi, ut post Quintiliani acumina, Ciceronis fluuios, gratitatemque Frontonis, & lenitatem Plinii, alphabetum discerem, & stridentia anhelantiaque verba meditarer. Quid tibi laboris insumpserim, quid sustinuerim difficultatis, quoties desperauerim, quotiesque cessauerim & contumione discendi rursus inceperim, testis est conscientia, tam mea, qui passus sum, quam eorum, qui mecum duxerunt vitam. De Ægyptiorum verò monasteriis ibidem sic scribit. Ægyptiorum monasteria hunc morem tenent, ut nullum absque operis labore suscipiant, non tam propter victus necessitatem, quam propter animæ salutem, ne vagetur perniciosus cogitationibus mens. Consentit lib. citato CASSIANVS. His exemplis, inquit per Ægyptum Patres eruditi, nullo modo otiosos esse monachos, ac præcipuè iuuenes sciunt, actum cordis ac profectum patientiæ & humilitatis sedulitate operis merientes; & non solum à nullo quicquam ad usum victus sui accipere patiuntur, sed etià de laboribus suis non tantum superuenientes, & peregrinos reficiunt fratres, verum etiam per loca Lybiæ, quæ sterilitate ac fame laborant, nec non etiam per ciuitates his, qui squalore carcerum contabescunt, immanem conficientes dirigunt alimonie victusque substantiam, de fructu manuum suarum rationabile ac verum sacrificium Domino tali oblatione se offerre credentes. Addit deinde exemplum Abbatis Pauli inter Patres probatissimi, qui singulis annis omne opus manuum suarum (hoc est, folia palmarum in antrum suum collecta) supposito igne concremabat, in tantum, inquit probans sine opere manuum, nec in loco posse monachum perdurare, nec ad perfectionis culmen aliquando conscendere, ut cum hoc fieri nequaquam necessitas victus exigeret, pro sola purgatione cordis & cogitationum soliditate ac perseverentiâ cellæ vel acediæ ipsius victoria & expugnatione perficeret. IAM VERÒ de S. MARTINI monasterio in Gallis ad Ligerim constructo, quemadmodum otium fugerit, in hunc modum scribit SEVERVS Sulpicius. Discipuli octoginta erant qui

2. Theff. 3. 6.

Act. 20. 34.

Hier. ep. 4.

Cass. c. 17.

cap. 24.

Sulp. in vita. S.

Mart. c. 7.

ad exemplum beati magistri instituebantur. Nemo ibi quiquam proprium habebat, omnia in medio conferebantur. Non emere aut vendere, ut plerique monachis moris est, quicquam licebat. Ars ibi, exceptis scriptoribus, nulla habebatur: cui tamen operum notae desuperabatur. Maiores orationi vacabant. Rarus cuiquam extra cellulam fuerat egressus, nisi cum ad locum orationis conueniebant. Cibum vna omnes post horam ieiunij accipiebant. Vinum nemo nouerat, nisi quem infirmitas roegisset. **TEXTIVS** **ABBAS** **BERN.** qui vti Guilielmus Abbas Bonæuallis in eius vita scribit, cum omnes suos fratres corporali labore quotidie exerceri vellet, ne se quidem excipere voluit, & si quando ob virium imbecillitatem, eosdem cum aliis labores sustinere non valeret, similes tamen, ut eandem, vel portandam ligna, ut humilitate onus compensaret, sustinebat: Cumque aliquando fratres foras demetendi foeni frumentive causa abituri essent, cum lacrymis metendi gratiam à Deo impetrauit. Idem cum de suis quendam ardentem operi instantem vidisset, diuinitus prædixit, eum ob hunc laborem à Purgatoris poenis liberum futurum. Secuti sunt hos alii, inter quos **S. FRANCISCVS**, teste B. Bonauentura, & sua ipse manu persæpe laborabat, & ociosum quendam, fugitantemque laboris appellauit, fratrem muscam, & ab Ordine suo remouit.

VIDE V. *Accidia. Chorea. Colloquia otiosa. Curiositas. Exemplum malum. Immodestia. Lingua abusus. Pigris. Tepiditas. Voluntas propria.*

P

PECCATVM.

Remedia contra Peccata.

PRIMUM Remedium. Considera quid Spiritus S. generatim de peccatis in diuinis scripturis patefecerit. Primo declarat omnes homines conceptos in peccato (excipe Christum & eius matrem). Vnde David. *Ecce enim in iniquitate conceptus sum.* Et Apostolus. *Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intravit.* 2. procliuus ad peccandum. Vt in Genesi. *Sensus & cogitatio humanae cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua.* Et in Epistola ad Galatas. *Caro concupiscit aduersus Spiritum, & Spiritus aduersus carnem.* 3. neminem esse, qui non peccet. Vt in libris Regum. *Non est enim homo, qui non peccet.* Et in prouerbiis.

In Surio. 20.
August.

Th. Cantipr.
lib. 2. c. 5.

Bonau. in eius
vita.

Psal. 50. 7.

Gen. 8. 21.
Gal. 5. 17.

3. Reg. 8. 46.
1. Rou. 2. 15.